

PERMBAJTJA

HYRJE	3
PERMBLEDHJE E GJETJEVE KRYESORE	5
GJUHA E URREJTJES.....	7
MEDIA ONLINE NE SHQIPERI.....	9
METODOLOGJIA	12
Formati i monitorimit.....	12
Kampionimi	12
Analiza	13
GJETJET E STUDIMIT	15
ARTIKUJ ME GJUHE TE URREJTJES/SEKSISTE/DISKRIMINUESE.....	15
GRUPET ME TE PREKURA NGA GJUHA E URREJTJES/DISKRIMINIMIT	18
KUSH CITOHE?	22
KARAKTERISTIKA TE SUBJEKTEVE QE JANE VIKTIME E GJUHES SE URREJTJES/DISKRIMINUESE, NE MEDIAN ONLINE	25
KARAKTERISTIKA TE PERGJITHSHME TE ARTIKUJVE ME PERMBAJTJE TE GJUHES SE URRJETJES/DISKRIMINUESE	28
KARAKTERISTIKA TE KOMENTEVE NE ARTIKUJT ME GJUHE TE URREJTJES/DISKRIMINUESE.....	30
BIBLIOGRAFI	35

HYRJE

Raporti ‘Gjuha e urrejtjes dhe diskriminuese në median online në Shqipëri’ paraqet gjetjet e monitorimit në tre media online, me fokus përmbajtjen e gjuhës së urrejtjes, seksiste dhe diskriminuese. Në kuadër të këtij projekti mediat online: Syri.net, Shqiptarja.com dhe Balkanweb, u monitoruan përgjatë periudhës 15 mars – 31 gusht 2020.

Faktor përzgjedhës për këto media ishte së pari popullariteti i tyre në Shqipëri. Sipas të dhënave aktuale të faqes Alexa² (kontrolluar së fundmi në shtator 2020), faqet Balkanweb, Syri.net si dhe Shqiptarja.com renditeshin përkatësisht në vendet 6, 7 dhe 34, të listës prej 50 faqeve më të klikuara në Shqipëri.

Në këtë monitorim janë marrë në shqyrtim të gjitha rubrikat në faqet online të tre mediave të sipërpërmendura.

Qëllimi i këtij projekti është evidentimi i gjuhës së urrejtjes dhe gjuhës diskriminuese në mediat online, duke u fokusuar në:

Format me të cilat shprehet gjuha e urrejtjes/ diskriminuese,
Grupet më të prekura nga gjuha e urrejtjes/diskriminuese,
Tematikat në të cilat gjuha e urrejtjes/diskriminuese, është më e përhapur,
Karakteristika të lajmeve që kanë gjuhë urrejtje në përmbajtje të tyre (tituj, autorë, etj.),
Karakteristika të personave apo grupeve që janë viktimë e gjuhës së urrejtjes,
Reagimin e audiencës (komentet e lexuesve) në artikujt që përmbajnë gjuhë të urrejtjes/diskriminuese.

Shpresojmë që gjetjet e paraqitura në këtë studim të jenë me vlerë për një sërë institucionesh dhe aktorësh në Shqipëri, të cilët kanë një rol në avancimin e të drejtave të njeriut dhe mbrojtjen nga diskriminimi për të gjitha grupet në nevojë.

Së pari, shpresojmë që gjetjet e këtij monitorimi do të ndihmojnë drejtuesit dhe profesionistët e mediave online në Shqipëri- gazetarët - për të pasur një të kuptuar më të mirë të ndikimit që puna e tyre e përditshme ka në krijimin e realiteteve sociale për një sërë grupesh në nevojë si gratë, komuniteti LGBTI, emigrantët etj. Gjithashtu do të shpresonin se duke evidentuar disa qasje të profesionistëve të medias online veçanërisht përsa i përket mënyrës së përzgjedhjes së lajmeve që përmbajnë gjuhë të urrejtjes apo diskriminuese, do të rrisim ndërgjegjësimin e tyre,

² <https://www.alexa.com/topsites/countries/AL>

për përmirësimin e këtyre praktikave, rritjen e cilësisë së informacionit që ofrohet dhe shmangien e përdorimit të gjuhës së urrejtjes apo diskriminuese në media.

Së dyti, shpresojmë që ky raport t'u jap një pamje më të qartë institucioneve në Shqipëri që merren drejtpërdrejtë me çështje të medias dhe mbrojtjes së të drejtave të njeriut, si Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, Avokati i Popullit, apo Autoriteti i Mediave Audiovizive (AMA). Gjetjet e këtij monitorimi mund t'u vijnë në ndihmë këtyre institucioneve, për të pasur evidenca në përmirësimin e kushteve të portretizimit të grupeve në nevojë në media apo fokusimin e përpjekjeve për ato grupe të cilat evidentohen në këtë studim, si më të prekurat nga gjuha e urrejtjes/diskriminimi.

Së treti, ky raport mund t'u vijë në ndihmë të gjitha atyre organizatave joqeveritare të cilat në punën e tyre e vënë fokusin tek mbrojtja e të drejtave të grupeve në nevojë.

Së fundmi, ky raport synon të ndërgjegjësojë publikun dhe përdoruesit e shpeshtë të mediave online, duke rritur njohuritë për çështje të gjuhës së urrejtjes dhe diskriminimit në media dhe duke i pajisur ata me aftësi konkrete se si të dallojnë dhe shmangin gjuhën e urrejtjes në media. Për këtë qëllim, gjatë gjithë këtij raporti, gjuha e përdorur do të jetë sa më e kuptueshme dhe praktike, për të gjithë lexuesit.

PERMBLEDHJE E GJETJEVE KRYESORE

- Û 293 artikuj të monitoruar në tre mediat online, përmbajnë gjuhë të urrejtjes/seksiste/diskriminimit (monitorimi i vitit 2018 evidentoi 212 artikuj në 4 media online).
- Û Ka një rritje të konsiderueshme në numrin e artikujve me gjuhë seksiste, në të gjitha mediat e monitoruara.
- Û Rubrika me përqindjen më të lartë të përdorimit të gjuhës së urrejtjes/seksiste/diskriminuese është rubrika Argëtim- 27.6%.
- Û Kategoria e dytë e artikujve që kanë më shumë përmbajtje të gjuhës së urrejtjes seksiste/diskriminuese është Kuriozitete- 24.9 %.
- Û Të dyja këto kategori përfshijnë lajme për personazhe të showbizz- kryesisht modele- dhe kanë një përdorim të theksuar të fotove dhe titujve sensacionale, me fokus objektifikimin e personazheve dhe seksualizimin e përmbajtjes mediatike.
- Û Rubrika e tretë me përmbajtje më të madhe të gjuhës së urrejtjes/diskriminimit është Politikë/Ligje/Qeverisje- 15.1 %.
- Û Shumica e gjuhës së urrejtjes për këtë kategori gjendet në komentet e lexuesve, 'të nxitur' edhe nga mënyra e formulimit të titujve dhe lajmeve që përfshijnë personazhe kryesorë të politikës shqiptare.
- Û Gratë, përbëjnë grupin më të madh të prekur nga gjuha e urrejtjes/seksiste/diskriminuese me 68.9 % të artikujve. Përqindja e artikujve me gjuhë seksiste dhe diskriminuese përdorur daj grave në median online, shënon një dyfishim nga monitorimi i mëparshëm (2018- artikujt ndaj grave përbënin 38% të totalit të artikujve).
- Û Gjuha e përdorur ndaj grave në media në më të shumtën e rasteve, lidhet me objektifikimin dhe seksualizimin e tyre, duke i mëshuar fotove dhe duke përdorur tituj sensacional me natyrë të nënkuptuar seksuale (shembuj në këtë studim, faqe 18)
- Û Gjuha e urrejtjes/diskriminuese ndaj grave në media, i referohet në shumicën e rasteve, një karakteristike të grave ose grupit, pra dëmtton gratë si grup shoqëror dhe jo persona të veçantë.
- Û Grupi i dytë më i prekur në median shqiptare nga gjuha e urrejtjes janë vetë shqiptarët- %.
- Û Shumica e gjuhës së urrejtjes ndaj shqiptarëve janë marrë nga komentet e lexuesve nëpër artikuj të ndryshëm, ku komentuesit shprehin gjuhë të urrejtjes ndaj njëri- tjetrit apo

shqiptarëve të Kosovës, por duke e identifikuar ‘tjetrin’ me një grup të një përkatësie të ndryshme vendore, sociale, ekonomike, etj.

- Ü Ndërkohë komuniteti LGBTI, është i targetuar me gjuhë të urrejtjes/diskriminuese në 2.7% të artikujve. Sërish, shumica e gjuhës së urrejtjes lidhet me komente te lexuesve edhe nëse lajmet nuk kane lidhje me këtë komunitet, por përdoren terma si: pederast; b..q*r etj, për të denigruar figura publike.
- Ü Në lajmet me gjuhë të urrejtjes për komunitetin LGBTI, pothuajse të gjithë artikujt apo gjuha e urrejtjes i referohet personave gay.
- Ü Më të cituarit me përdorim të gjuhës së urrejtjes në median online janë gazetarët që fabrikojnë lajme për personazhet e showbiz-it dhe komentuesit, me anë të komenteve në fund të lajmit.
- Ü Vetëm në 1 rast nga 293 artikuj në total ka një burim në lajm që kundërshton gjuhën e urrejtjes. Burimi që kundërshton është personi i prekur drejtperdrejtë nga gjuha e urrejtjes/diskriminimi dhe kundërshtimi nuk është deklaratë zyrtare por postim ne mediat sociale.
- Ü Grupmosha më e prekur nga gjuha e urrejtjes/diskriminimi ndryshon sipas gjinisë. Kështu për gratë grupmosha më e prekur është 19-25 vjeç.
- Ü Kategoritë e gjuhës së urrejtjes më të përdorura në median online rezultojnë të jenë:
 - Metafora dehumanizuese
 - Gjuhë që përkrah dhe nxit dhunën
 - Gjuhë përçarëse
- Ü Në 190 artikuj jepen disa elemente identifikues për viktimat e gjuhës së urrejtjes/seksite/diskriminuese (emir, mbiemri, foto, mosha etj). Ndërsa në 46 artikuj jepet emir dhe mbiemri
- Ü Në 243 artikuj, ka foto reale të subjekteve që jnë target për gjuhën e urrejtjes, seksiste, diskriminuese.
- Ü Në 204 artikuj, ka përdorim të gjuhës së urrejtjes/seksiste/diskriminuese, në titull.
- Ü Vetëm 17 artikuj nga 293 në total, kanë autor të shkrimit.
- Ü Të gjithë artikujt me gjuhë të urrejtjes/diskriminuese dhe që kanë komente, kanë përdorim të gjuhës së urrejtjes edhe në komente.
- Ü Të gjithë komentet me përdorim të gjuhës së urrejtjes/diskriminimit, janë të pafshirë- në të njëjtën gjendje- edhe disa ditë pas postimit.

GJUHA E URREJTJES

Termi Gjuhë e Urrejtjes është një term relativisht i ri në legjislacionin ndërkombëtar. Në mënyrë eksplicite ai përmendet vetëm në disa raste. Një nga këto dokumente është Rekomandimi (97) 20, i Komitetit të Ministrave të vendeve anëtare të Këshillit të Europës, i cili është miratuar në 30 tetor 1997. Në këtë dokument gjuha e urrejtjes është përcaktuar si:

... gjuhë e cila mbulon të gjitha format e shprehjes të cilat shpërndajnë, nxisin, promovojnë apo justifikojnë urrejtjen racore, ksenofobinë, anti-Semitizmin, apo format e tjera të urrejtjes bazuar në intolerancë, që përfshin: intolerancën e shprehur në qëndrime agresive nacionaliste dhe etnocentriste, diskriminim dhe armiqësi kundrejt minoriteteve, emigrantëve dhe njerëzve me origjinë emigrante.

Siç është përshkruar këtu gjuha e urrejtjes i referohet me tepër çështjeve të racës, etnicitetit dhe intolerancës ndaj grupeve të ndryshme. E njëjtja gjë vlen edhe për dokumenta të tjerë ligjorë siç janë Konventa Ndërkombëtare për të drejtat Politike dhe Civile (ICCPR), e cila nga shumë aktorë shihet si një nga dokumentat më të rëndësishëm dhe domethënës për sa i takon gjuhës së urrejtjes (Gagliardone et.al, 2015) duke qenë se përfshin artikullin 19, me një fokus të veçantë në të drejtën e shprehjes. Ky nen thekson që:

Çdokush ka të drejtën e lirisë së shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë për të marrë, kërkuar dhe pasur informacion dhe ide të të gjitha llojeve, pa dallim barrierash, nëpërmjet të shkruarit, gojarisht, ose të shtypura, në formën e artit, apo nëpërmjet çdo kanali, medie dhe forme që duan.

Në pikën 20/2 të këtij neni, thuhet se:

Çdo lloj advokacie me natyrë të urrejtjes nacionaliste, raciale apo religjioze e cila çon në nxitjen e diskriminimit, armiqësisë apo dhunës, ndalohet me ligj.

Sërish edhe në këtë dokument vetëm raca, kombësia apo feja identifikohen si kategori dhe subjekte për gjuhën e urrejtjes. Kategori të tjera sociale nuk janë të përmendura dhe nuk janë të adresuara drejtpërdrejtë në këtë dokument të rëndësishëm. Një nga këto kategori është gjinia (shih Bartow, 2009). Duhet thënë se edhe mekanizmat ligjorë ndërkombëtarë që kanë në fokus të tyre gratë- siç është Konventa për Eliminimin e të gjitha Formave të Diskriminimit kundrejt Grave (CEDAW) – nuk e përmendin gjuhën e urrejtjes në mënyrë eksplicite.

“Ndërkohë, gjuha e urrejtjes vazhdon të përdoret gjerësisht në diskursin e përditshëm si një term i zakonshëm...” (Gagliardone et al., 2015:7).

Një sërë projektesh kërkimore mbi gratë dhe median kanë bërë thirrje për një vëmendje më të shtuar të gjuhës seksiste në media dhe nevojës për ta kategorizuar atë si gjuhë të urrejtjes (shih Simona et al, 2019; Bartow 2009; Lillian, 2007). Projekte të tjera kërkimore, janë munduar të paraqesin evidenca sasiore dhe cilësore të ngacmimeve që iu bëhen grave dhe vajzave në mediat online (see Erjavec & Kovacic 2012). Në Shqipëri, në kuadër të këtij projekti të zbatuar gjatë vitit 2018, u hartua për herë të parë një studim më të dhëna tre- mujore, për gjuhën e urrejtjes në mediat online në Shqipëri (shih Kaziaj, 2018). Në shumicën e rasteve, hartimi i një studimi të tillë paraqet vështirësi të mëdha (Bartow, 2009). Këto lidhen me faktin se nuk ka një përkufizim të gjithëpranuar mbi gjuhën e urrejtjes dhe për më tepër, nuk ka një dakordësim në nivel ndërkombëtar për kriteret të cilat duhet të plotësojë një tekst apo shprehje për t’u kategorizuar si gjuhë e urrejtjes. Siç shprehet edhe Stellar “duke marrë parasysh këto vështirësi, nuk është habi fakti që shumica e studimeve mbi gjuhën e urrejtjes, nuk e nisin punën nga përkufizimi, por nga shembujt konkretë” (Sellars, 2016:15).

MEDIA ONLINE NE SHQIPERI

Sipas Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP) në Shqipëri, në vitin 2017 numëroheshin 2.16 milion abonentë me akses në internet. Sipas Census-it të fundit, kryer më 2011, popullsia e Shqipërisë ishte 2,8 milion banorë, të ndarë në 722,262 familje³.

Ky numër kaq i lartë aksesit në internet, ka bërë që në Shqipëri të ketë një rritje të madhe të kanaleve online të raportimit, të ashtuquajtura media online. Sipas një raporti të Monitorit të Pronësisë së Medias (Media Ownership Monitor for Albania⁴), në Shqipëri ka më shumë se 650 website lajmesh që operojnë online. Vetëm 62 prej tyre drejtohen nga gazetarë- gjë e cila e vë në pikëpyetje cilësinë e ofruar nga këto 'media'. Një prezencë kaq e lartë e mediave online në një vend kaq të vogël, mund të bëhet shkak për përforsimin e gjuhës së urrjetjes online, duke marrë parasysh edhe faktin që në Shqipëri- ashtu si edhe në vende të tjera- mungojnë mekanizmat e duhur për të monitoruar dhe adresuar përmbajtjen e mediave online.

Gjuha e urrjetjes si përkufizim eksplicit, nuk është bërë ende pjesë e legjislacionit shqiptar. Nga ana tjetër, diskriminimi është subjekt i Ligjit Nr. 10 221 'Për Mbrojtjen nga diskriminimi' miratuar në 2010. Në këtë ligj termi diskriminim është përcaktuar si:

"Diskriminimi" është çdo dallim, përjashtim, kufizim apo preferencë, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji [gjininë, racën, ngjyrën, etninë, gjuhën, identitetin gjinor, orientimin seksual, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, shtatzaninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen gjenetike, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër], që ka si qëllim apo pasojë pengesën apo bërjen e pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët, të të drejtave e lirive themelore të njohura me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, me aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe me ligjet në fuqi.

Gjithashtu neni 265 i Kodit Penal thotë:

³ Ky wshtw Censusi i fundit i kryer nw vendin tonw. Censusi I radhws wshtw planifikuar pwr kwtw vit, por nuk kanw dalw ende rezultatet.

⁴ Reporti mund tw lexohet kwtu: <http://albania.mom-rsf.org/en/>

ÁNxitja e urrejtjes dhe e grindjeve, për shkak të racës, etnisë, fesë ose orientimit seksual, si dhe përgatitja, përhapja ose ruajtja, me qëllim përhapjen e shkrimeve me përmbajtje të tilla, e kryer me çdo mjet ose formë, dënohet me burgim nga dy deri në dhjetë vjetë

Fraza ‘...shkrimeve me përmbajtje të tilla, e kryer me çdo mjet ose formë ...’ mund të konsiderohet përfshirëse e medias online gjithashtu, por deri tani nuk ka pasur ndonjë rast publik për përdorimin e ketyrë neneve kundrejt medias (Londo, 2014).

Ndoshta politika më relevante për t’u përmendur këtu dhe që lidhet me diskriminim e grave është Ligji për Barazinë Gjinore në Shqipëri⁵, i cili është miratuar në vitin 2008. Neni 26 i këtij ligji, i cili i referohet barazisë gjinore në media, shprehet se:

Media ndihmon në rritjen e vetëdijes së përgjithshme për barazinë e femrave dhe të meshkujve: a) përmes raportimit jodiskriminues mbi baza gjinore; b) përmes përdorimit të terminologjisë neutrale në aspektin gjinor; c) përmes shmangies së stereotipave gjinorë në veprimtarinë e vet. 2. Ndalohet transmetimi, botimi dhe publikimi i materialeve dhe i informacioneve, që përmbajnë apo nënkuptojnë dallime poshtëruese apo fyese, përjashtime apo kufizime të njërës prej gjinive, në bazë të diskriminimit për shkak të gjinisë.

Siç edhe në legjislacione të tjera, nuk është e përcaktuar as në këtë ligj nëse termi media përfshin edhe mediat online. Gjithsesi neni 26/2, është me rëndësi të madhe në këtë rast pasi adreson gjuhën e urrejtjes ndaj grave, në media. Duke qenë se shumica e përmbajtjes në mediat online është plagjiaturë e mediave tradicionale, kryesisht atyre televizive, në Shqipëri- sic raportohet në Media Ownership Monitor (2019), në mënyrë të tërthortë, ky nen adreson edhe këtë çështje.

Siç përshkruhet në raportet mbi median në Shqipëri (shih Londo, 2014; Dizdari, 2013) nuk ka një mekanizëm që të adresojë gjuhën e urrejtjes në media. Për më tepër, në një raport të hartuar mbi këtë temë Londo (2014), përshkruan disa raste të cilat janë referuar dhe trajtuar nga Komisioneri për mbrojtjen nga Diskriminimi- i cili është institucioni përgjegjës për monitorimin e implementimit të ligjit për mbrojtjen nga diskriminimi, i cituar më sipër. Asnjë nga këto raste nuk lidhet me të drejtat e grave apo çështje të diskriminimit gjinor (lexo faqet 25 dhe 26 të raportit të cituar).

Studimet dhe kërkimet mbi median në Shqipëri apo tema si gjuha e urrejtjes, janë më së shumti të fokusuara tek mediat tradicionale siç janë televizionet⁶. Kjo edhe për shkak se mediat audiovizive janë subjekt i kontrollit nga Autoriteti i Mediave në Shqipëri. Media online është lënë mënjanë përse i përket këtyre studimeve. Por, reputacioni dhe ndikimi në rritje i mediave

⁵ http://www.mod.gov.al/images/PDF/barazia_gjinore_shoqeri.pdf

⁶ <http://ama.gov.al/wp-content/uploads/2019/09/HATE-SPEECH-1.pdf>

online në Shqipëri, sidomos këto vitet e fundit, si dhe debatet e vazhdueshme për nevojën e rregullimit të këtij sektori mediatik, bëjnë që nevoja për të eksploruar praktikat gazetarske në këto meduime dhe për të hedhur dritë mbi ndikimin që kanë këto media në përforcimin e gjuhës së urrejtjes apo diskriminimit, të shihet më përparësi, si masë për të hartuar politika dhe mjete efikase monitorimi dhe për të adresuar këtë çështje kaq serioze.

METODOLOGJIA

Formati i monitorimit

Formati i monitorimit dhe kodimi i termave i përdorur në këtë studim është hartuar specifikisht për mediat online në Shqipëri. Si bazë për hartimin e këtij formati⁷ ka shërbyer formati i përdorur nga autori i këtij raporti për monitorimin e lajmeve mbi çështje të fëmijëve në median shqiptare, si pjesë e projektit të tij të doktoraturës në Universitetin e Ghentit, Belgjikë (2013-2016) (shiko Kaziaj, 2018, 2017, 2016). Për më tepër formati është pasuruar edhe me elementë nga formate të mëparshme të përdorura nga *Historia ime* me qëllim monitorimin e medias në Shqipëri.

Formati i monitorimit përbëhet nga katër pjesë kryesore. Në pjesën e parë përfshihen informacionet bazë për median dhe karakteristika të artikullit që po monitorohet (media, data, titulli, seksioni, tematika, etj). Në pjesën e dytë përfshihen elementë dhe karakteristika të përgjithshme për personat/grupet që janë vitimë e gjuhës së urrejtjes dhe zërat/individët që citohen në artikull. Pjesa e tretë përmban elementë të detajuar për subjektet që janë viktimë e gjuhës së urrejtjes (gjinia, mosha, grupi, pozicionimi në lajm, element identifikues etj). Ndërkohë pjesa e fundit- e cila vjen si një risi në monitorimin e medias online- ka të bëjë me një analizë të komenteve nga lexuesit.

Përpara nisjes së procesit të monitorimit, u krye një trajnim një ditor nga eksperti i këtij projekti me monitorueset: Edlira Mara, Alba Ahmetaj dhe Ajtena Muraku më qëllim përvetësimin e procesit të monitorimit. Gjithashtu, monitorueset patën një javë prove gjatë së cilës patën mundësi të praktikonin njohuritë për monitorimin dhe sqarimin e çështjeve problematike.

Kampionimi

Pjesë e këtij studimi janë bërë ata artikuj të cilët përmbushin një ose disa nga kriteret e mëposhtme:

- kanë përdorim të gjuhës së urrejtjes në titull,
- kanë përdorim të gjuhës së urrejtjes në përmbajtje të artikullit,

⁷ Format i monitorimit mund të merret nga autori me kërkesë në dresën e tij elektronike: emiljanokaziaj@gmail.com.

- kanë përdorim të gjuhës së urrejtjes në fotografitë apo videot që shoqërojnë artikujt,
- kanë përdorim të gjuhës së urrejtjes në komentet që shoqërojnë artikullin.

Bazuar në këtë përzgjedhje si dhe në gjetjet nga monitorime të mëparshme të bëra për këtë qëllim (shiko raportet e gjetjeve të monitorimit nga publikimet e Historia Ime, 2015, 2016, 2017, 2018) ky studim fokusohet në përdorimin e gjuhës së urrejtjes, veçanërisht për këto kategori në Shqipëri:

- ☐ Gratë
- ☐ Fëmijët
- ☐ Komuniteti Rom
- ☐ Komuniteti Egjiptian
- ☐ Komuniteti LGBTI
- ☐ Emigrantët
- ☐ Komunitetet/besimet fetare
- ☐ Personat me aftësi të kufizuara
- ☐ Pakicat kombëtare

Analiza

Për analizimin e të dhënave të mbledhura nga procesi i monitorimit është përdorur një kombinim i analizës cilësore dhe sasore të të dhënave. Gjetjet sasore janë pasuruar më tej me një analizë cilësore të të dhënave duke u fokusuar tek shembujt konkretë nga lajmet në mediat online.

Në këtë studim, analiza e të dhënave i ushtrohet metodës për analizën e përmbajtjes mediatike, siç sugjerohet nga Krippendorff (2004). Sipas tij “studiuesit që përdorin analizë të përmbajtjes (mediatike) duhet të vëzhgojnë nëse praktikatat e komunikimit sjellin qasje të reja, përforcojnë atë çka tashmë dihet, nëpërmjet përsëritjes, apo zbehin qasje në komunikim duke mos i bërë ato të dukshme” (p. 72). Në rastin e gjuhës së urrejtjes në mediat online, zgjedhja për të përdorur metodat sasore dhe cilësore në analizimin e përmbajtjes mediatike, ofron një mundësi shumë të mirë për të vëzhguar dhe zbulur se cilat janë ato konstrukte narrative që përdoren më shpesh në mediat online si gjuhë urrejtje dhe cilat grupe janë më të përkrahura prej saj. Për më tepër pasja e të dhënave sasore na bën të mundur për të krahasuar edhe mediat online ndërmjet tyre dhe për të parë nëse ka ndonjë ndryshim thelbësor në mënyrën se si këto media e servirin informacionin.

Një vëmendje të theksuar në analizë do të marrë edhe gazetari apo autori i lajmit. Sipas Krippendorff, (2004) karakteristikat që i vishen një grupi të caktuar në media, apo mënyra se si flitet për ta tregon, ndër të tjera, mendimet që kanë për këtë grup, edhe prodhuesit e lajmeve,

konsumuesit e lajmeve apo mendimin e përbashkët të tyre, të çimentuar në një kulturë të caktuar. Pra, përdorimi i gjuhës së urrejtjes në median online, mund të merret edhe si një shenjë e ekzistencës së diskriminimit në shoqëri për ato grupe, që janë më shpesh viktime të gjuhës së urrejtjes. Në të njëjtën linjë, Richardson (2007:49) shprehet se “mënyra se si aktorë të ndryshëm social emërtohen në media, tregon jo vetëm grupin në të cilin ata bëjnë pjesë por edhe marrëdhënien që ekziston mes atyre që emërtohen dhe atyre që emërtojnë”.

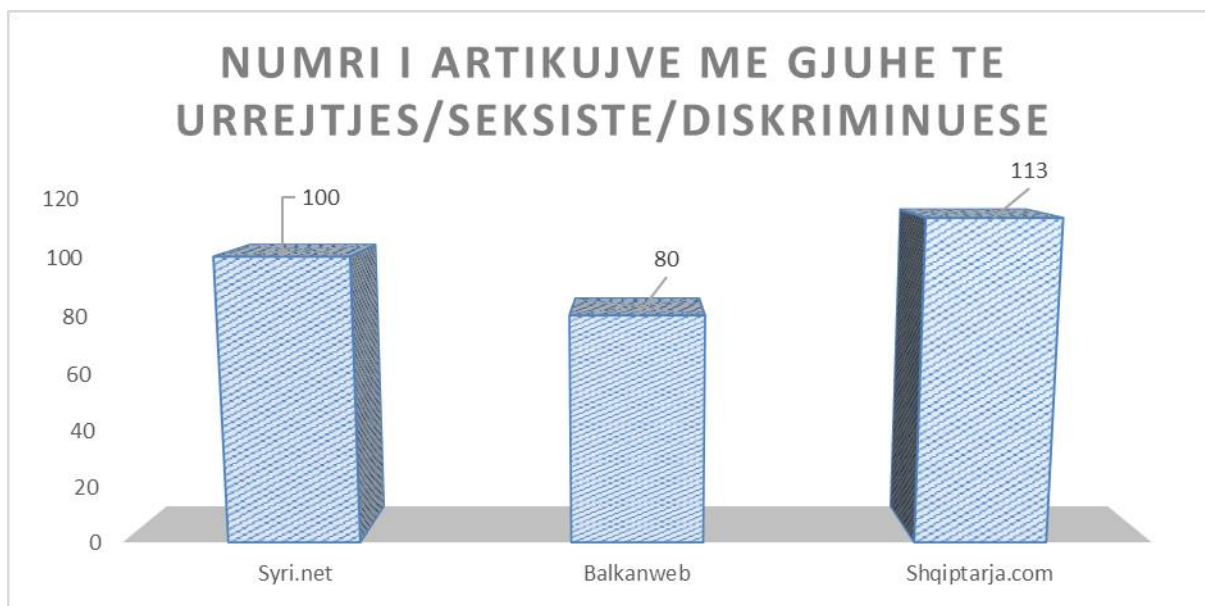
Për pjesën sasiore të analizës është përdorur programi statistikor SPSS Statistics 21.

GJETJET E STUDIMIT

ARTIKUJ ME GJUHE TE URREJTJES/SEKSISTE/DISKRIMINUESE

Në total për këtë studim janë monitoruar të gjithë artikujt e publikuar në tre mediat online Syri.net, Balkanweb.com dhe Shqiptarja.com. Nga këto artikuj 293 u përzgjedhën për analizë si artikuj që përmbajnë gjuhë të urrejtjes/seksiste/diskriminuese, sipas përcakimit të qartësuar në metodologjinë e këtij studimi.

Kjo shifër, siç do ta analizojmë edhe pak më poshtë tregon për një zvogëlim të gjuhës së urrejtjes në mediat online në Shqipëri, në krahasim me studimet e kryera më herët për këtë qëllim por një rritje të numrit të artikujve me gjuhë seksiste dhe diskriminuese, sidomos për gratë, në Shqipëri. Gjithsesi numri i artikujve siç paraqitet në grafikun 1.1, duhet të konsiderohet shqetësues për cilësinë e medias online në vendin tonë.

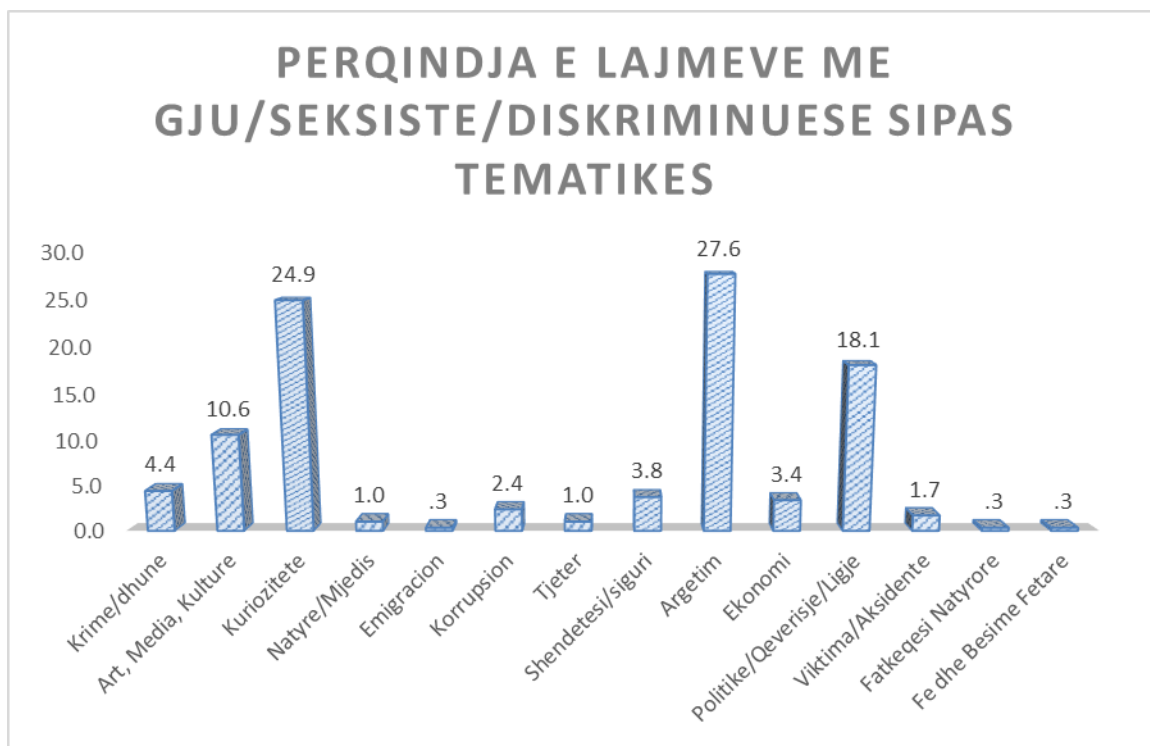

Grafiku 1.1.

Në grafikun 1.1, paraqiten artikujt me përmbajtje të gjuhës së urrejtjes/seksiste/diskriminuese, sipas mediave online të monitoruara.

Sipas këtij grafiku, media që përmban më shumë artikuj me gjuhë të urrejtjes është Shqiptarja.com. Siç do të shpjegohet edhe në gjetjet e tjera, fakti që kjo media i kushton një rëndësi të madhe rubrikave të showbiz dhe lifestyle, me orientimin në skandalet e të

ashtuquajturve VIP, si dhe prania e mundësisë për të komentuar nga lexuesit, janë dy nga faktorët që ndikojnë në rritjen e përmbajtjes me gjuhë të urrejtjes në lajme.

Grafiku 1.2.

Siç shihet në grafikun 1.2, tre kategori kanë përqindjen më të lartë me përmbajtje të gjuhës së urrejtjes/seksiste/diskriminuese: **Argëtim- 27.6%; Kuriozitete- 24.9 % dhe Politikë/Qeverisje/Ligje- 18.1%.**

Rubrika me përqindjen më të lartë, Argëtim - 27.6%, është një gjetje e re, krahasuar me raportet e mëparshme, të cilat kanë nxjerrë rubrikën Art, Media, Kulturë si rubrikën me më shumë artikuj me gjuhë të urrejtjes. Gjithsesi, në këtë rubrikë ka një sërë lajmesh të cilët janë lajme të ‘fabrikua’ nga gazetarët që mbulojnë këtë fushë apo vetë personazhet e showbiz, më qëllimin për të bërë ‘lajm’. Duke dashur të tërheqin sa më shumë lexues dhe komentues, titujt e këtyre lajmeve përmbajnë terma të gjuhës së urrejtjes/gjuhës seksiste apo diskriminuese, të fabrikua nga gazetarët në foren e një lajmi, detajet e cileve thjesht merren dhe kopjohen nga rrjetet sociale të vetë personazheve. Disa shembuj të këtyre lajmeve janë:

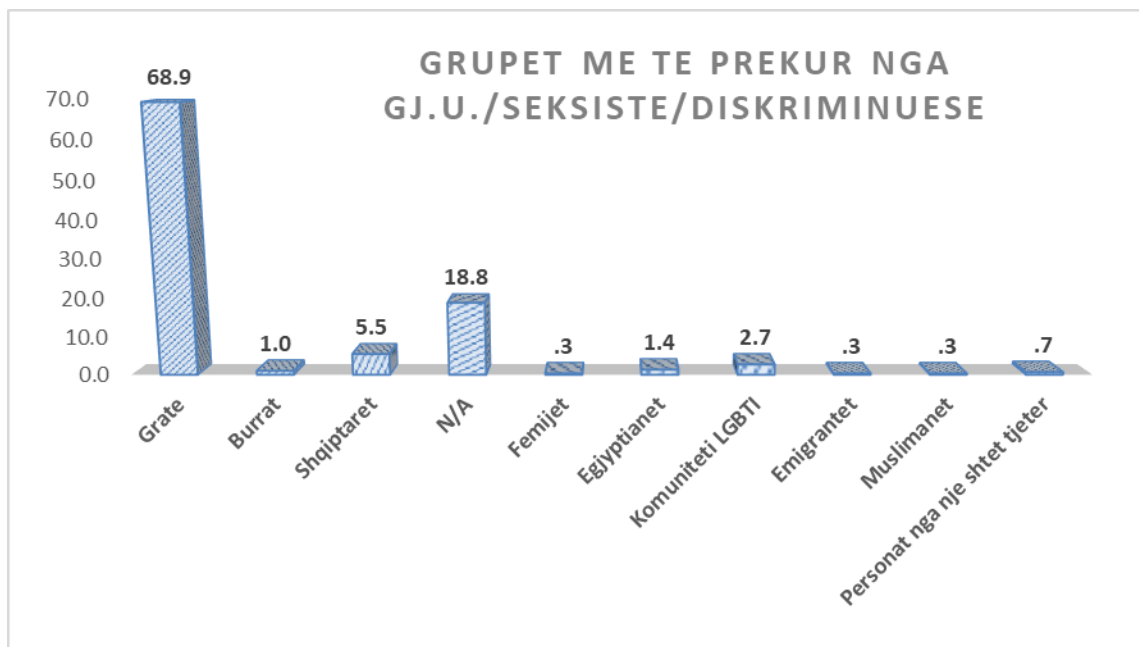
ΨYdzāK LJ2 Š ÎKōff2}2y'90I- tI-Řf2Ö}lyKQ- Syri.net, 09.06.2020

Ψ I lIjā FI-ŊIŠΦ CŊI- yŌŠā}I- āKFI- lIjŠŪ YŠ ūŠ ōŊIŠyŘāKYŠ ŘKŠ yŌz} λ tŠ ŌŠyŘ λ YI-ΞŊIyI-ūŠāŋ- Balkanweb, 02.07.2020

ΨKengetarja shqiptare provokon ndjekesit me kete imazh-Syri.net, 27.05.2020

Ψ tI- ŊIŠŌLJŠŪI- ŘKŠ YŠ ŘdzI-ŊIŪ yŠ ΦΦ9ŊI- LăŭŊIŠŤA LJ2ÎI- āŠ}āŋQ- Balkanweb, 03.08.2020

GRUPET ME TE PREKURA NGA GJUHA E URRJETJES/DISKRIMINIMIT

Grafiku 2.1.

Grafiku 2.1, paraqet në përqindje, grupet më të prekura në median online nga gjuha e urrejtjes/diskriminimit.

Gratë, përbëjnë grupin më të madh të prekura nga gjuha e urrejtjes/diskriminimi me afërsisht 69% të artikujve. Kjo është një rritje e konsiderueshme krahasuar me studimet e mëparshme kur gratë ishin target për rreth 39% të artikujve. Ky është një fakt shumë shqetësues. Edhe pse nuk mund të tregohet një lidhje e drejtpërdrejtë e gjuhës së urrejtjes në media, me nivelin e dhunës në shoqëri, përsëri, këto dy elementë janë tregues të ndërsjelltë të njëri-tjetrit. Një nivel i lartë i gjuhës së urrejtjes në media për një grup të caktuar, mund të merret si indikator i ekzistencës së diskriminimit për atë grup në një shoqëri të caktuar. Siç e kemi përmendur më sipër, emërtimi apo gjuha që përdoret kundër një grupi të caktuar mund të merret si indikator i besimeve të publikut apo prodhuesve të lajmeve për atë grup. Rrjedhimisht, fakti që gratë shikohen si target më i madh për gjuhën e urrejtjes/seksiste/diskriminuese, në Shqipëri, është indikator i gjendjes me të cilën ky grup përballet në shoqëri.

Gjatë dy viteve të fundit, 17 gra janë raportuar në media si viktime, të vrara bashkëshortët, baballarët apo vëllezërit e tyre. Nuk duam të themi me këtë që gjuha e urrejtjes në media ka ndikuar drejtpërdrejtë në këtë situatë, apo në këto situatë specifike. Por ajo që sugjerohet është që të dy fenomenet nuk duhen parë si të shkëputur nga njëri-tjetri.

Gjuha e përdorur ndaj grave në media ka disa tipare. Në më të shumtën e rasteve, kjo gjuhë është hapur gjuhë seksiste/diskrimini që lidhet me ‘mungesën e ndershmërisë’ së femrave, duke i mëshuar termave denigrues për grate dhe vajzat dhe duke i objektifikuar ato. Ja disa nga shembujt:

ΨΥΚΙΣΤΗΣ ΝΑΥΑ ΟΣΙΣΥ ΥΨΙΣ ΙΣΥΟΣΙΣ ΛΙΣΙΝΙΣΙΣΙΣ- Syri.net, 31.03.2020

Ψ Ι ΛΙΑ ὀδζ ΙδζΙΖάΚΣά άΙ· γδζ Ι Ά ΡΖά Εδζ Ιά ΙΣΙΝΙΣΙΣ ὀδζ ΙΣά- 14.04.2020

ΨΨΣά {ΚΣΙ·Νά ὀΝΙΣΖΥΙ·άΣΙΣΙΣ ΥΣ ὀΝΙΣΡάΚΥΣ ὀΣ ὀΣδζ ΙάΚΥΣΣ- Balkanweb, 29.05.2020

Ψ τ Ι·ά Ι Σ Ιά ΙΖ Ι Ζ Ιά Ι Υ ὀ Ι·ά Ι Ι 9Υ Ι· ὀΣΥ ΡΣ Ι Ι Ι·ΝΙ·ὀΣΥ- 27.06.2020

Ψ5ε ±ΣΙΝΙ·ΝΙ·ὀ ΥΣ ὀ Ι Ι Υ Ι ὀΝΙΣΖΥΣ ὀΣ Ι Ι·ά ΥΣΙΣ Ι Ι Ι·ὀ Ι·ΥΣ ὀΣ {Ζ Ιά ΣΚ- 27.04.2020

Një tjetër karakteristikë e gjuhës së urrejtjes ndaj grave është edhe përdorimi i një gjuhe tejet seksiste në titull, që ‘fajëson’ vajzat dhe gratë, për cfarë mund t’i shkaktojnë publikut. Disa shembuj të këtyre titujve:

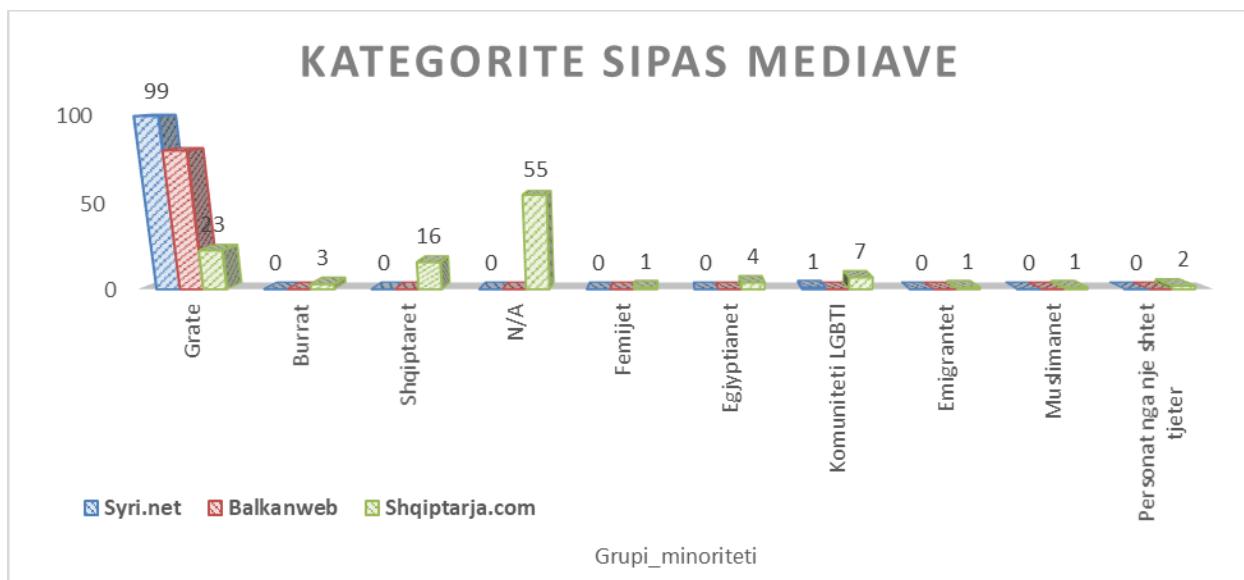
Ψ. ΣΙΣΥ ΛΙΝΙΖΟΖ ΙΖΥΥ Ι ὀ Ι· Ι Ι ΖΥ Ι άΚ ΙΚΥ Ι ΟΣΙΝΙ ΥΣΙ ΣΙΝΙΖΙ ΙΣΙ- 25.04.2020

Ψ9Υ Ι· Υ Ι· ὀΖΥ Ι·Υ Ι· Ι Ι ΥΣ Υ Ι·άΚ Ιδζ ΙΖΙΣΙ- 12.07.2020

ΨΥεΙΣ ΨΣΥΥΣΙΝΙ τέΚΣΙ ΥΣ ὀ Ι· Ζ ΡΚΣ ΥΕΙ Ι Ι·Υ Ι· Ι Ι ΥΣ Σ ΥΡΣ Ι Σά ὀ ΣΙ- 29.04.2020

Ψ ΙΣ Ι Υ Ι· Ι· ὀΣΙΝΙΖΥΥΡΣ Ι Σά Ι Ι- 29.08.2020

ΨKylie ΙΣΥΥΣΙΝΙ ΛΙΝΙΖΟΖ ΙΖΥ Ι·Υ Ι·ὀ ΥΣ ΙΖΙΖ ὀΣ ΥΕΣΚΙ Ι Ι- 27.05.2020

Grafiku 2.2.

Grupi i dytë më i prekur në median shqiptare nga gjuha e urrejtjes janë shqiptarët. Kjo është një gjetje që nuk reflektohet në studimet e mëparshme. Shumica e gjuhës së urrejtjes ndaj shqiptarëve janë marrë nga komentet e lexuesve nëpër artikuj të ndryshëm, ku komentuesit shprehin gjuhë të urrejtjes ndaj njëri-tjetrit apo shqiptarëve të Kosovës, por duke e identifikuar tjetrin me një grup të një përkatësie të ndryshme vendore, sociale, ekonomike, etj. Shembuj të përdorimit të kësaj gjuhe:

ΨDita kur Berisha-Basha i falën detin Greqisë, mesazhi i Karamanlis në Parlamentin...’ - Shqiptarja.com, 28 gusht 2020

Ben:29/08/2020 10:56

Dhe perseri keto fundrrina shqiptare,Meta,Topi,Topalli,Berisha, Basha etj,etj vazhdojne te merren me politike vjedhje etj,dhe pretendojne te marrin pushtetin.Ne shqiptareve na ka denu zoti,qe mos te bejme hajer nga politika e liderve qe kemi.

Berisha-Basha= BAJGE

arasi:28/08/2020 09:36

Si ka mundesi qe nje perqindje e vogel ama esht te votojn keta....dmth 20% e popullit trim trap dhe shpellar nuk duan vendin e tyre...si ta shpegosh ndryshe.....!?

'Mashtroinin turistët e huajt me rezervimet në hotele duke përfituar 84 mijë euro, në pranga 3 durrsakët' - Shqiptarja.com, 27 Maj 2020:

Vicidoli:27/05/2020 13:05

Birisha u hapi syte o kafsha ju bani me dije per me fitue me ba biznes ju injorante durrsake.

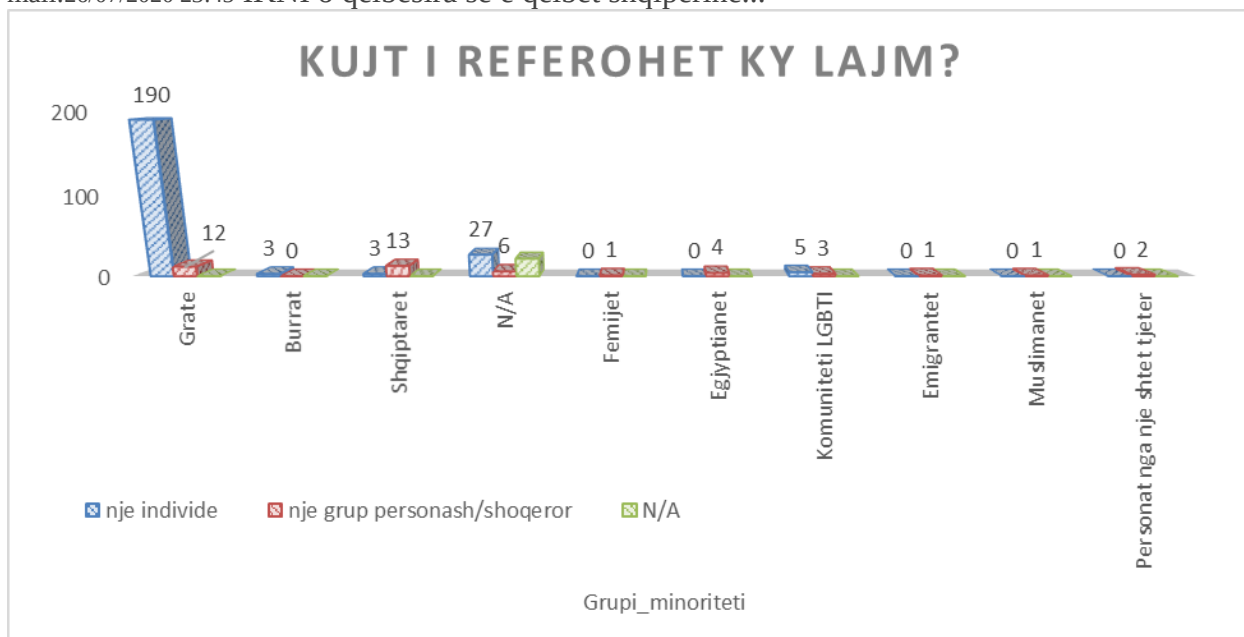
Përgjigju

Kafsha:27/05/2020 09:45

Ndeshkimet për keta mutere të tillë duhet të jene të rëndë së demtojnë imazhin e vendit. Fshatari nuk ka kapacitet te mendoje per ruajtje te imazhit te vendit. Fshatari do vetem lek dhe mundesisht cash qe ti fusi ne çorape e brekë.

'40 mijë kosovarë vizitojnë Shqipërinë në fundjavë, kthimi në atdhe shkakton radhë kilometrike në Morinë (Video)' - Shqiptarja.com, 26 korrik 2020:

mali:26/07/2020 23:45 IKNI o qelbesira se e qelbet shqiperine...

Grafiku 2.3.

Fakti që nuk ka shumë lajme me gjuhë të urrejtjes për kategoritë e komunitetit LGBTI, si gay lezbike, biseksual, transgjinnor apo intersex, është në pamje të parë një gjetje pozitive. Gjithsesi, gjatë monitorimit, nuk u gjet asnjë lajm, qoftë më përmbajtje të gjuhës së urrejtjes, qoftë pa të, që të kishte si subjekt personat nga këto kategori. Kjo është një shenjë e moskonsiderimit të një sërë grupeve apo minoriteteve në media.

Nga ana tjetër, asnjë artikull nuk sjell asnjë informacion apo perspektivë edukuese për këto kategori, sidomos ato që njohim edhe më pak, si p.sh. personat transgjinnor apo intersex. Lajmet prodhohen vetëm për efektin e sensacionit dhe konsumit të shpejtë, një klikim në titull. Pasojat e këtij fenomeni mund të jenë me ndikim të madh në audiencë pasi stereotipizimi që i bëhet anëtarëve të këtij komuniteti duke i identifikuar personat vetëm me obsesionet, trupin, seksin, organet gjenitale është i dëmshëm, për këdo.

E vetmja kategori e personave me orientim seksual të ndryshëm, që përmendet në artikuj me gjuhë të urrejtjes është kategoria gay. Ja disa shembuj të komenteve të lexuesve:

‘PD: Lekët që qeveria i jep në mëngjes biznesit të vogël, ia merr në darkë me sigurimet shoqërore’- Shqiptarja.com,

--AGRON GEI:10/04/2020 16:04 **Doli agron gei** e po na mëson që buri me burin ta marton. Po jo mor agron se sjan të gjith si ty prandaj aty rri e mos pëllit pa pushim o hajdari im.

‘Biznesmeni i njohur shqiptar Elton Ilirjani është prekur nga koronavirusi ‘-

Ggg:27/03/2020 23:10

I uroj ketij biznesmenit gay nje vdekje sa me te shpejte....

on:28/03/2020 08:44

Ishalla bje me i dhome me deputetin Alimadhi, ti hiqnit sikletet njeri-tjetrit.

‘U tërhoq nga kërkesa për lirim me kusht, Zani Caushi sherr me prokuroren në gjykatë: Pse dhe konferencë për shtyp para vendimit? (Detajet):’

I popolo:18/07/2020 22:25

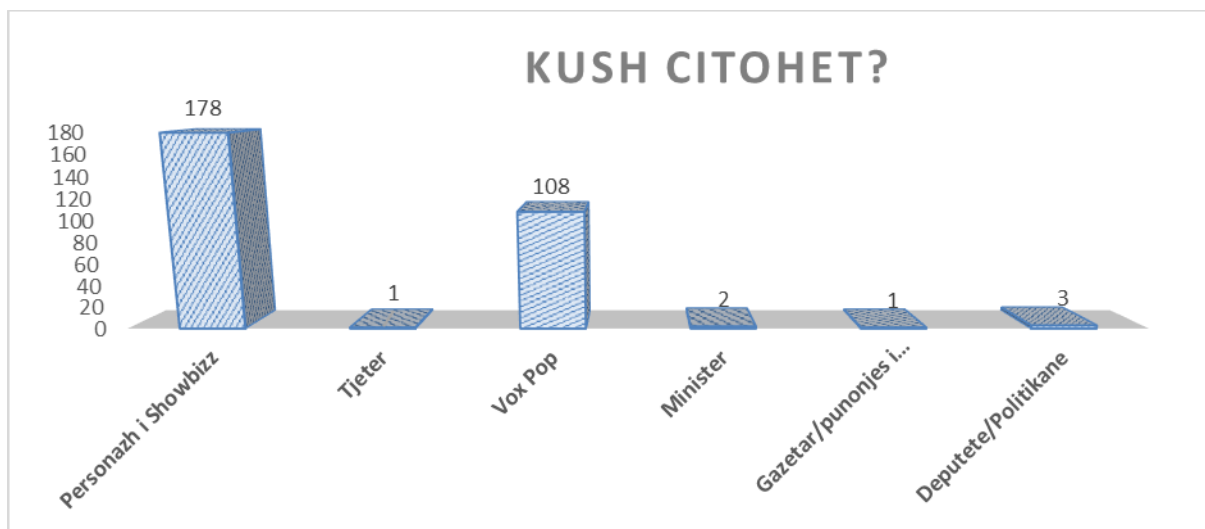
Nuk gjejme dote pede tjeter

‘Meta i përgjigjet Yuri Kim: Lojërat s'i bëj unë, përgjegjësinë ta mbajë Rama! BE të nisë hetimin për Reformën në Drejtësi! (VIDEO):’

Boston:22/05/2020 16:17

Wow! Cfare pederasti!

KUSH CITOHE?

Grafiku 3.1, jep një pamje të zërave që citohen në lajme me përmbajtje të gjuhës së urrjetjes/seksiste/diskriminuese. Në të njëjtën linjë me temat e trajtuara në lajme, zërat më të cituar janë ato të personazheve të showbizz-it me 178 lajme. Në këto lloj lajmesh citimi, nuk është në formën tradicionale të gazetarisë, pra që një gazetar për arsye të një mendimi më të specializuar sjell në lajm zërin e një personi që perceptohet si i besueshëm nga audienca. Në këto lloj lajmesh, citimi është thjesht fabrikim i gazetarit, bazuar mbi atë që personazhi ka shkruar apo postuar, në median sociale. Kjo është e rëndësishme të përmendet, për vetë faktin sepse është një tregues i mënyrës se si standardet e gazetarisë po ndryshojnë dhe ndikimin që këto praktika të reja mund të kenë në mënyrën se si ndërtohen lajmet dhe për më tepër, në mënyrën se si gazetaria e luan rolin e saj edukues në shoqëri.

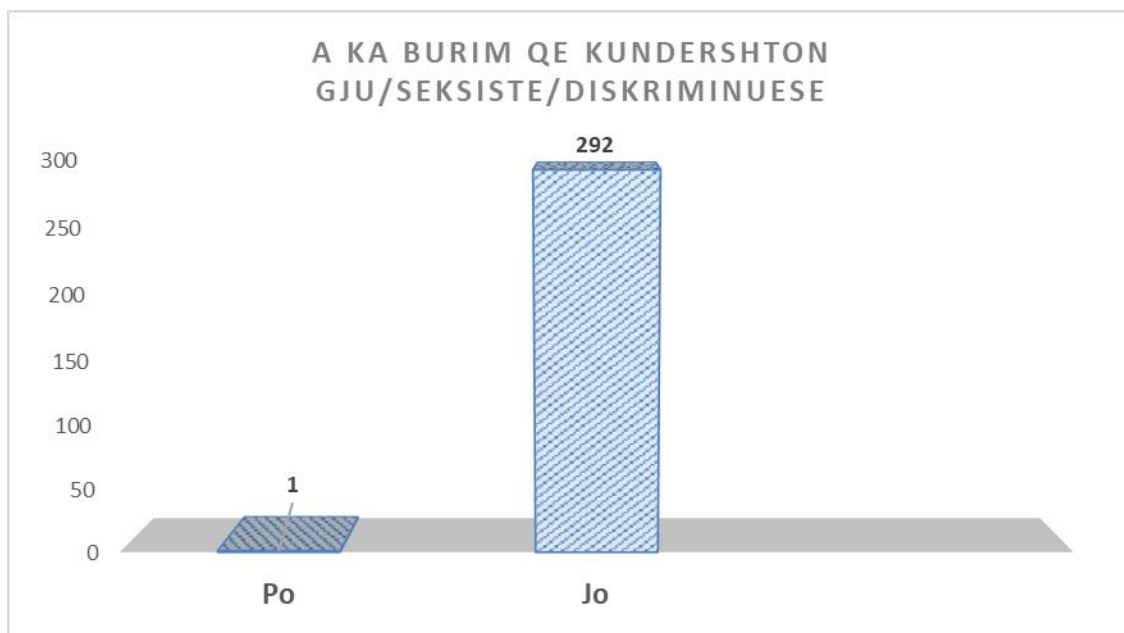
Kategoria e dytë më e cituar është *Vox Pop*. Kjo lidhet me komente të lexuesve të ndryshëm. Në këtë kategori, janë përfshirë gjithë ato lajme, ku ne brendësi të lajmit nuk ka gjuhë problematike, por lajmi ndërtohet në atë mënyrë, sidomos titulli, që të nxisë përdorimin e gjuhës së urrejtjes.

Ndërkohë në tre raste, janë gjetur lajme me përdorim të gjuhës problematike, si përgjigje ndaj deklaratave të bëra në media nga deputetë, politikanë apo (ish-) ministra:

Perplasjet me ish-deputetën - 29 mars 2020

ψτ11212211λΥλλ.Ŝ111-úú1JŜ11 dz12Ŝ1úú111Ŝ02úú2KŜ1J1Ŝ1a1211aúŜ1úú11Ř12úú1ăŘ22Ŝ1úú21ΥŜă11J1Ŝ11- 29 prill 2020.

Të dhënat tregojnë se zërat që e kundërshtojnë gjuhën e urrejtjes në artikujt e mediave online, janë të paktë ose jo-ekzistues. Grafiku më poshtë na jep një pamje më të qartë të këtij elementi.

Grafiku 3.2.

Sipas monitorimit të mediave online, vetëm në 1 nga 293 artikuj të monitoruar, përmendet dikush që e kundërshton gjuhën e urrejtjes. Edhe në këtë rast (artikulli më poshtë), kundërshtimi vjen më tepër si një reagim politik (dhe personal) sepse është thjesht shkëmbim në rrjetet sociale dhe jo lajm tradicional.

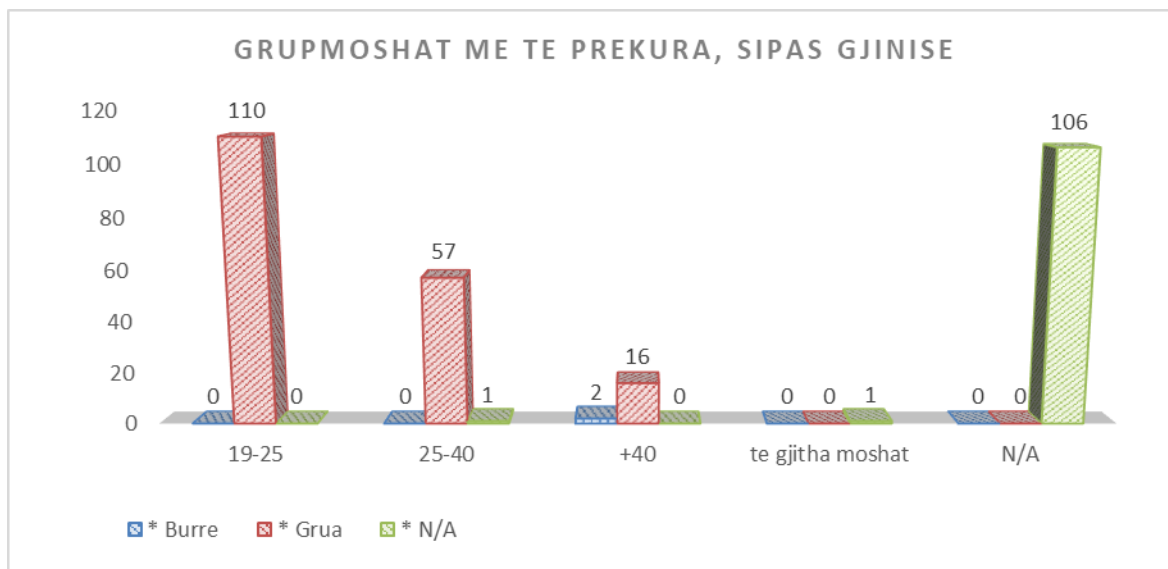
VL IjdzI-21ú Y2ŠjŠú Y2ăúNl- Š 1 I-7dzÎ21 LJŠN FăKŠ2KŠ Nl-ăú1 YŠ Ō2Ō1R mφΣ RNIŠ2ú2NlŠăKl- Š ăLJ1úI-ŋú úŠ duresitXl- Shqiptarja 29 .03.2020

Në asnjë rast nuk kemi citim apo reagim të një përfaqësuesi të institucioneve të cilat kanë për detyrë mbrojtjen e të drejtave të njeriut, apo institucioneve dhe organizatave që promovojnë të drejtat e njeriut në përgjithësi, dhe të drejtat e njeriut në media, në veçanti.

Për më tepër, në asnjë artikull nga 293 të monitoruar nuk ka referencë ndaj ndonjë politike, udhëzuesi apo konvente në lidhje me të drejtat e njeriut. Kjo tregon për një neglizhencë të madhe në median shqiptare të asaj ane të medaljes që duhet t'i serviet publikut si komplementare për të formësuar një të kuptuar të mirë përse i përket të drejtave të njeriut. Mund të nxjerrim si konkluzion se mediat në Shqipëri dështojnë ta luajnë rolin e tyre si

institucione edukuese për publikun. Ato përcjellin vetëm një rënë anë të medaljes, zërin e atyre që shfaqin gjuhë të urrejtjes, duke përligjur në mënyrë të tërthortë përdorimin e saj.

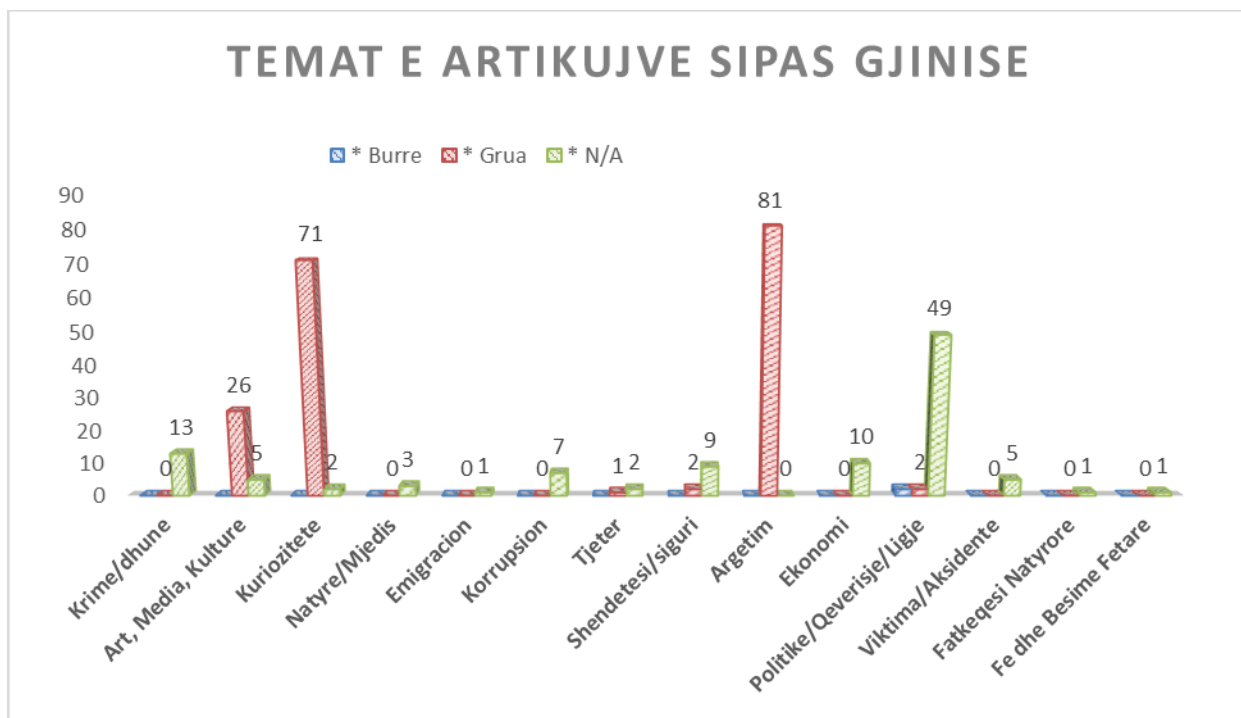
KARAKTERISTIKA TE SUBJEKTEVE QE JANE VIKTIME E GJUHES SE URREJTJES/DISKRIMINUESE, NE MEDIAN ONLINE

Grafiku 4.1.

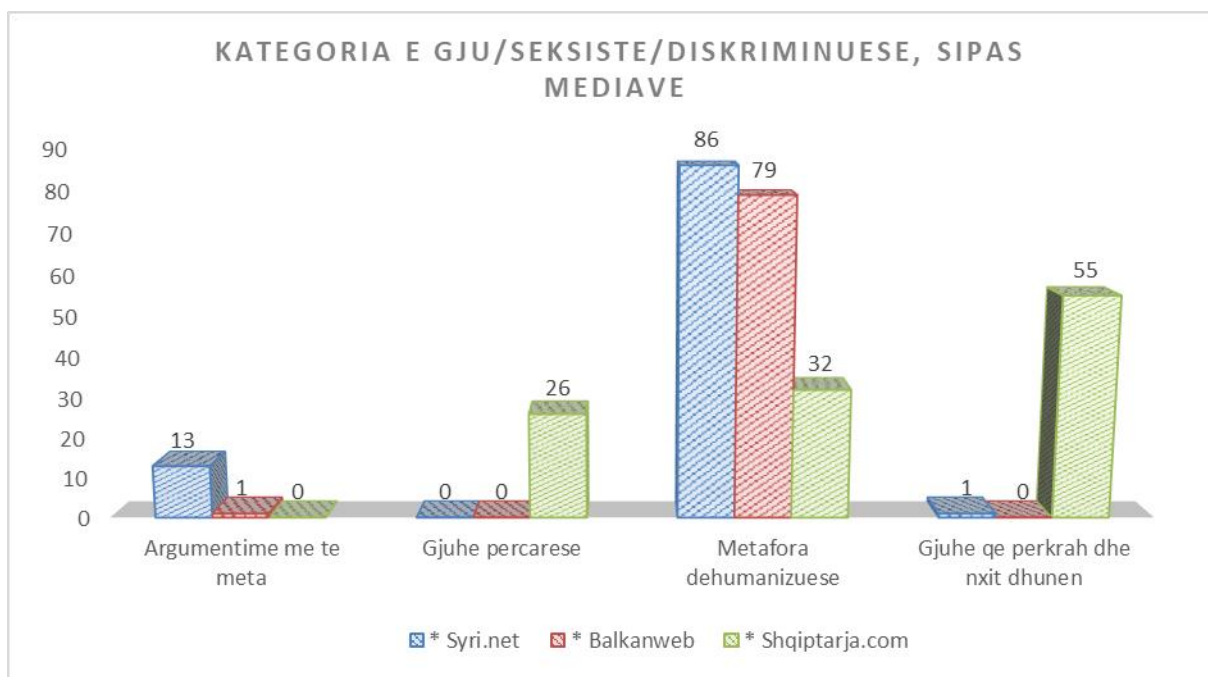
Sipas grafikut 4.1 duket se gjinia e subjektit të prekur nga gjuha e urrejtjes/diskriminimi dhe mosha është janë faktorë të rëndësishëm, në median online. Kështu gratë e moshës 19-25, duken grupi më i prekur nga gjuha e urrejtjes. Ndërkohë për burrat mosha më e prekur nga gjuha e urrejtjes është 40 +.

Grafiku 4.2 na jep një shpjegim më të qartë për këtë situatë. Duke qënë se gratë gjejnë mbulim më të madh në tema që lidhen me Showbizz/ Lifestyle, kjo shkon në të njëjtën linjë me grupmoshën që mbulohet më shumë në media në këtë fushë që është 19-25. Ndërkohë e kundërta ndodh me burrat, për ta rubrika më e mbuluar është Politikë/Qeverisje/Ligje dhe kjo shkon në të njëjtën linjë me grupmoshën 40+, e cila është më e mbuluara në këtë fushë si grupmosha më përfaqësuese e subjekteve që merren më politikë, apo qeverisje, në vend.

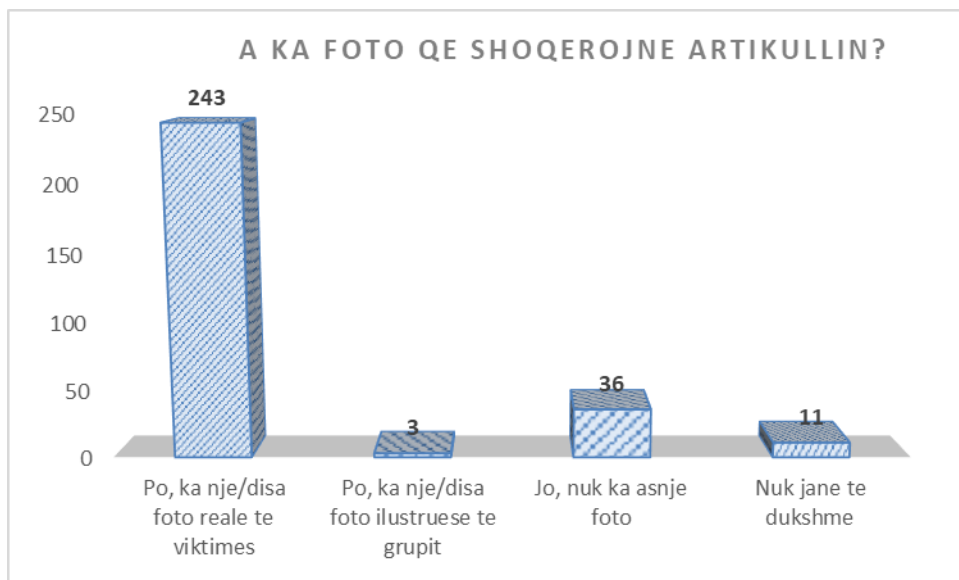

Grafiku 4.2.

Grafiku 4.3, na paraqet karakteristika të gjuhës së urrejtjes të përdorura, të ndara sipas mediave online të monitoruara. Siç mund të shihet ka një trend të përbashkët për të gjitha mediat online që të përdorin më shumë dy lloj kategorish si gjuhë të urrejtjes: metaforat dehumanizuese dhe gjuhë që përkrah dhe nxit dhunën.

Një gjetje interesante është ajo që lidhet me përdorimin e fotove në artikuj (grafiku 4.5). Nga monitorimi del që shumica e artikujve- 243, kanë fotografi të subjektit që është viktimë e gjuhës së urrejtjes/seksiste/diskriminuese.

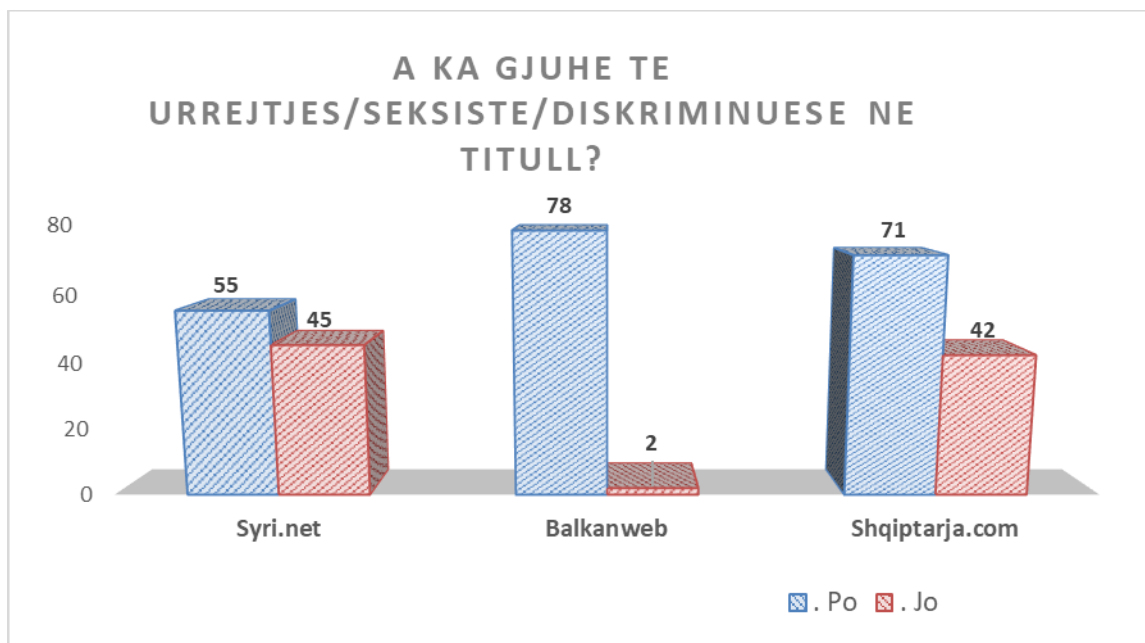

Grafiku 4.5.

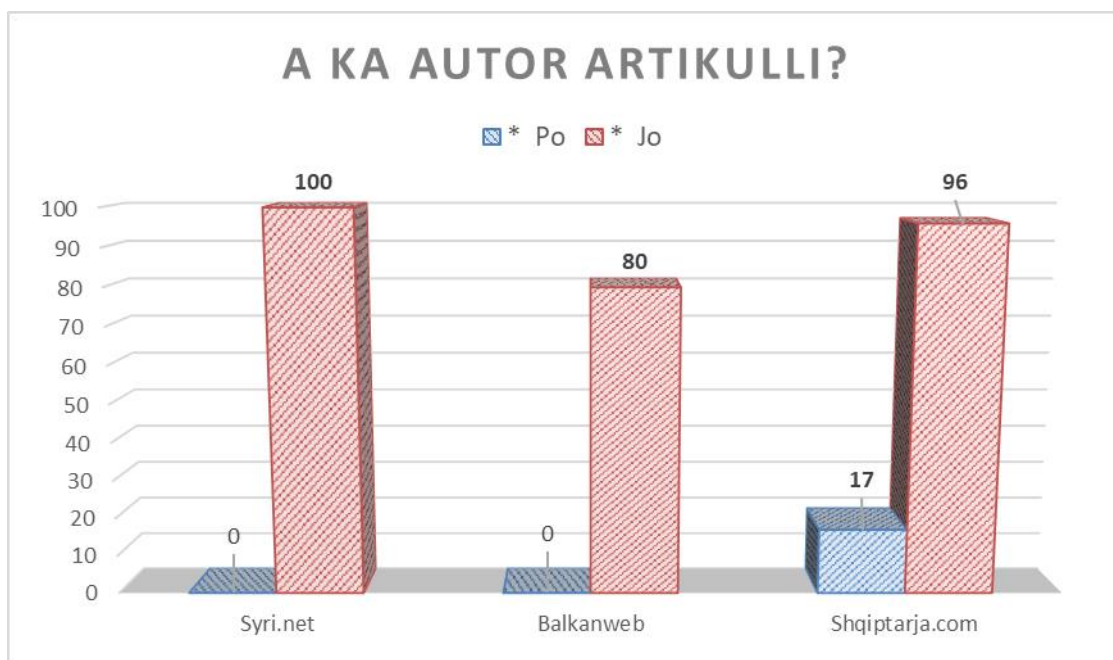
KARAKTERISTIKA TE PERGJITHSHME TE ARTIKUJVE ME PERMBAJTJE TE GJUHES SE URRJETJES/DISKRIMINUESE

Gjetja më kryesore në lidhje me karakteristika të lajmeve me gjuhë të urrejtjes/seksiste/diskriminuese është se shumica e artikujve e përdorin këtë gjuhë edhe në titull, siç tregohet në grafikun 5.1. Në këtë kategori pothuasje të gjitha mediat online kanë të njëjtën qasje.

Duke qënë se titulli përdoret si një karrem, për të tërhequr lexuesit dhe duke e pasur fokusin tek tërheqja e sa më shumë lexuesve (ose duhet të fillojmë të përdorim termin klikues në vend të lexues për mediat online), kuptohet që titujt mundohet të bëhen sa më tërheqës, edhe pse kjo ka si kosto përhapjen e gjuhës së urrejtjes/diskriminimit.

Grafiku 5.1.

Grafiku 5.2.

Një tjetër fenomen shqetësues nga monitorimi është edhe fakti që shumica e artikujve, siç tregohet në grafikun 5.2, nuk kanë autor. Të vetmit artikuj që kanë autor janë ata që publikohen në rubrikat opinion, ide apo analizë.

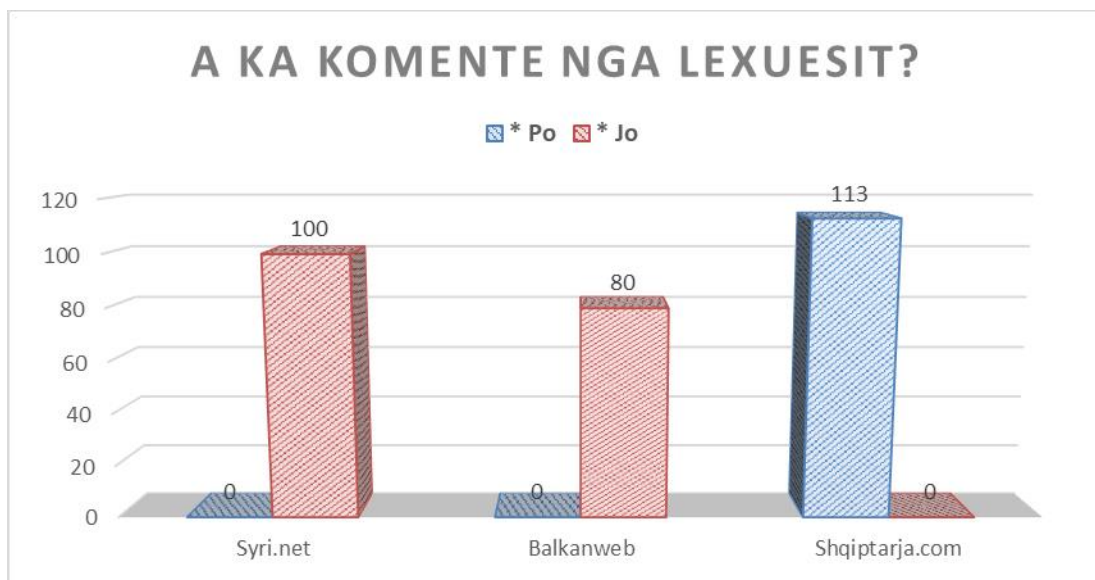
Ka disa arsye pse shumica e artikujve nuk kanë autor. E para, mund të jetë sepse siç e kemi përmendur më sipër, shumica e artikujve që përmbajnë gjuhë të urrejtjes, merren nga faqet e mediave sociale të personazheve të ndryshëm dhe bëhen copy-paste nga pothuaj gjithë mediat e tjera. Një arsye tjetër mund të jetë edhe zgjedhje redaksionale për të mos përdorur emra të gazetarëve duke qënë se shumica e faqeve mbulohen nga një numër i vogël gazetarësh dhe vënia e emrit të një autori në shumë lajme gjatë një dite, (siç mund të jetë realiteti) mund të merret si shenjë e mungesës së profesionalizmit apo edhe mund të hapë probleme për media të ndryshme mbi çështje të trajtimit të stafit, mbingarkesës në punë etj. Së treti, mund të jetë edhe zgjedhje e vetë e gazetarëve për të mos marrë autorësi të lajmit, pasi nuk duan të kenë autorësi mbi lajmë të caktuara pasi e kuptojnë që vlera (morale) apo profesionale që mund të marrin për këto lloj lajmesh, nuk është e justifikueshme. Gjithsesi, mirë do të ishte që të gjitha konstatimet e përmednura më sipër, të jenë subjekt i një studimi më të thellë në të ardhmen, në mënyrë që të kemi një pamje më të qartë të kësaj situate.

Pavarësisht arsyeve për mospasje të emrit të autorit në artikull, kjo nuk e ndryshon faktin se për monitorimin e gjuhës së urrejtjes/diskriminuese në media, mungesa e autorit të shkrimit e bën shumë të vështirë adresimin e këtij problemi.

KARAKTERISTIKA TE KOMENTEVE NE ARTIKUJT ME GJUHE TE URREJTJES/DISKRIMINUESE

Ky seksion fokusohet tek karakteristika të ndryshme të komenteve nga lexuesit dhe në një pamje të përgjithshme për rolin që kanë komentet e lexuesve në përforcimin e gjuhës së urrejtjes/seksiste/diskriminuese, në median online. Në këtë seksion do të merret në shqyrtim vetëm mediat online, Shqiptarja.com, për të cilën komentet shfaqen në fund të çdo artikulli si dhe me një shenjë lajmëruese në cdo titull artikulli në lajme, që përmban komente.

Nga paraqitja e të dhënave në tabelën 6.1., del se shumica e artikujve me gjuhë të urrejtjes/seksiste/diskriminuese për median Shqiptarja.com, ka komente nga lexuesit.

Grafiku 6.1.

Ka një korrelacion të drejtë mes faktit nëse ka komente në artikuj dhe a ka përdorim të gjuhës së urrejtjes në komente. **Pra, të gjithë artikujt që kanë përdorim të gjuhës së urrejtjes në tekst, kanë edhe gjuhë të urrejtjes/seksiste/diskriminuese në komente, nga lexuesit.** Një fakt i tillë nuk ka asnjë dyshim se përdorimi i gjuhës së urrejtjes në artikuj të ndryshëm sjell reagimin e publikut po me përdorim të gjuhës së urrejtjes.

Disa shembuj nga komente me gjuhë të urrejtjes kur lajmet kanë lidhje me politikanë të njohur:

‘Rama: Bëhuni trima, lufta për njeriun është...nuk është Viti i Ri të ndajmë çokollata’:

-----goni:28/03/2020 00:10

ORE LEGEN KRYEMINISTER,,leri njerezit te vizitojne femijet e semure ,,mor psikopat kriminel....

‘Ndihmat shpërndahet çdo ditë, PD mbyll sytë! Bardhi: Rama mban qytetarët me gënjeshtër’-

---GAZMEND TYTA E NDRYSHKUR:04/04/2020 18:05

O gazmend ziu po hik o dordolec se je bo më keç se ver llapa o gazmend hapa dollapa kush është mbrapa lyl kaqoli që gazmendit ja mbështolli e gazmend kapsolli miun na polli.

Përgjigju

AaLULI:04/04/2020 17:40

TE QI.....RAMA ÇA KE NE SHTEPI O SY TOPE

Përgjigju

○ Po kete?:04/04/2020 18:12

Kush ta q.... Kona?

robi:04/04/2020 17:38

O Bardha mjaft pra se jeni bere te neveritshem ju te vrimes se celesit. Se kuptoni se cfare halli ka populli e cfare halli keni ju, hajt pra luftoni dhe ju kunder salivirusit.

Përgjigju

Çimi:04/04/2020 17:07

Ketu në USA

Përgjigju

Bzn:04/04/2020 16:45

Ah te qifte kina dhe india gruan matren dhe mamane ty o fis muti

Përgjigju

- O tej:04/04/2020 17:49

Mire e ke menduar por ai me teper ka hallin e vet si b... q... qe eshtekush do tja tunde prapanicen?

‘Zbulohet kontrata: Në kohën e COVID Lulzim Basha paguan kompaninë që lobon në SHBA për diktatorin (DOKUMENTAT)’:

--Si thoni?:21/04/2020 19:30

Fshati digjet (koronavirusi) k***** Bashe krihet

Përgjigju

Ceco me bixhak:21/04/2020 16:09

I doli boja krejt ketij budallit.Ky duhet krrere me bixhak mire e mire qe ti vine mend karabush

Lulushit

Haha:21/04/2020 15:28

Po nuk te ha nje mortje o Lulo

Përgjigju

KESHILLE:21/04/2020 13:07

O Luludh Gazi ka shit „marmiden“ ka qit nonje lek.Ti do kesh pazarme te madh se duhet pak

pune jane shalet e ngjitme... ndodhta nonje zezak aty ne. USA te ben derman

rumi:21/04/2020 12:25

Kush ja mbush mendjen Bashes te beje keto idiotesira? Si mendojne te konkurrijne Ramen keta idiote? O Basha hapi i pare hoqe dhunen, hapi i dyte hiq dore nga keshilltare te nivelit barbar si Cim peka, andi bushati, e gjithë llumi i Shqiperise. Sa here do te shohim gjurme idiotesie aq me thelle do zhytesh ne balte o mik. Te duhen aleanca inteligjente jo dru me pre

-----Rahman Gashi:21/04/2020 12:22

Do vej dhe do hedh balte dhe do shpifi per shqiperin lart e poshte si e kan zakon.te degjeneruarit.

Burre kurve

‘Mitingu i Bashës dhe Teatri, Nishani 'harron' COVID-in dhe bën thirrje për protesta: Kuqezi mos rri po duku’:

nishan mos pac vdekje kur o "" bur shteti""po ajo nuk esht kuq e zi mos ri po duku esht per anan ton per ju ka dhe kete shtesen "" mer opingat edhe zhduku o shpellar""-----

-----debil i

lindur:31/05/2020 16:45

ka ardhur koha qe debilata te debilohe njeher e mire.ka ardhur koha qe kafsha te shkoje ne male ne ambientin e saj natyral dhe jo te zbres ne qytet dhe te hiqet si qytetar se kafshe ka per te mbetur,na keni care menderen me nje kasolle...plehra

Haha:31/05/2020 12:43

Qytyk Nishani Kapterr Nishani sakat Nishani debil Nishani bolekdari Nishani hahaha
Përgjigju

Ben Tironci:31/05/2020 12:42

Kur u bon dhe sakatet ne tru dhe trup me te dhen mend shko e mbytu ne Erzen

'Basha lideri më i butë në 30 vjet', Ndoka në Report TV: Nuk është koha për protesta, por për aksion opozitar e politik’:

TURP PËR SHQIPTARËT:05/05/2020 20:40

QË KY NA4D NDOKA VAZHDON POLITIKAN NË SHQIPRI ËSHTË TURP PËR SHQIPTARËT. NUK KA ZHËNJIM MË TË MADH SE TË SHOFSH NJË IDJOT SI KY NARD NDOKA TË JET POLITIKAN. KY ME 8 VJEÇARE PA SHKOLL TË MESME E ME DIPLOM TË UNIVERSITETIT ËSHTË FUNDI I SHQIPTARVE. SI , SI, SI MUND TË BËHET MINISTËR I SHËNDETSIS NJË IDJOT I TILL. TURP, TURP, TURP, TURP, TURP, TURP. S H Q I P T A R T H I R I N I M Ë N D J E S.

NARD VESH GJAT NDOKA:05/05/2020 20:33

O çfar tmerri kombtar është që një IDJOT si nard vesh gjat ndoka vazhdon në politik plot 30 vjet ky IDJOT vazhdon e paguhet nga taksapagusit Shqiptar. TMER MË TË MADH KOMBËTAR NUK KA KU TË SHKOJ MË. ZOTI E BEKOFT SHQIPRIN NGA IDJOT TË TIPIT NARD VESH GJAT NDOKA.

shikusi:05/05/2020 19:24

ore po nuk lat analfabet pa nxjere ne t.v nard rocka po mos e ulni kaq shume nivelin se eshte turp per juve-----

----nino:05/05/2020 19:20

Cfar thote ky idjoti, Basha qenka politikani me i bute ne keto 30 vjet.... Ahaaaa mor Nard k*ri Basha eshte vrases e paske harruar 21 janarin kur vrau 4 te pa fajshem ne bulevard..... Po vjen drejtesia dhe dosja do te hapet..

Disa nga komentuesit sugjerojnë që në fakt shumica e komenteve bëhen nga komentues profesionistë, të cilët angazhohen nga parti të ndryshme politike apo personazhe të ndryshëm politikë, për të kryer këtë funksion, atë të komentimit në favour të personazhit, në median online. Në terminologjinë e re ky person quhet *troll*. Fenomeni shqetësues i përdorimit të trolls për të formësuar dhe ndikuar perceptimin e publikut për çështje apo personazhe të ndryshme, është bërë i njohur së fundmi në një sërë studimesh të gazetarisë apo investigime⁸. Në Shqipëri është e domosdomshme të bëhet një studim i mirëhartuar për këtë çështje, dhe të nxjerrë të dhëna më konkrete për përhapjen e këtij fenomeni në vendin tonë.

Nga një monitorim i bërë pas dyditësh për të gjithë artikujt që përmbanin gjuhë të urrejtjes në komente rezulton se asnjë nga komentet nuk është fshirë, hequr apo modifikuar. Të gjithë komentet me gjuhë të urrejtjes shfaqen njësoj në faqet e mediave online, edhe disa kohë pas publikimit të tyre.

⁸ Shiko: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5791909/>

BIBLIOGRAFI

- Benesch, S. (2013). *Dangerous Speech: A Proposal to Prevent Group Violence*. Dangerous Speech Project. Available at: <http://dangerousspeech.org/guidelines/>.
- Bleich, E. (2013). Freedom of Expression versus Racist Hate Speech: Explaining Differences Between High Court Regulations in the USA and Europe, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 40, (2).
- Buckels, E.E., Trapnell, P.D. & Paulhus, D.L., (2014). Trolls just want to have fun. *Personality and Individual Differences*, 67, pp.97-102.
- Dizdari, D. (2013). *Human rights, discrimination and gender equality issues in the Albanian news media – An analysis*. Tirane: UNDP Albania.
- Erjavec, K. & Kovačič, M.P., 2012. “You Don’t Understand, This is a New War!” Analysis of Hate Speech in News Web Sites’ Comments. *Mass Communication and Society*, 15, (6), pp.899–920.
- Gagliardone, I., Gal, D., Alves, Th., Martinez, G., (2015). *Countering Online Hate speech*. UNESCO series on Internet Freedom. UNESCO Publishing: Paris, France. Available at <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002332/233231e.pdf>.
- Haarr, R. (2019). *Violence against Women and Girls in Albania*. National population survey. UNDP; Tirane.
- Heinze, E. (2009). Cumulative jurisprudence and human rights: the example of sexual minorities and hate speech. *The International Journal of Human Rights*, 13 (2-3), 193-209.
- Historia ime (2017, 2016). *Monitorim i gjuhes se urrejtjes dhe gjuhes diskriminuese ne median online*. Civil Rights Defenders: Tirane.
- HRC. 2015. *Report of the Special Rapporteur on minority issues*, Rita Izsák. A/HRC/28/64
- Kaziaj, E. (2018). Journalists’ and news editors’ views on children as news subjects in Albanian media: Exploring issues of self-censorship, ethics and newsworthiness, *Journal of Applied journalism and media studies*, 7 (2), 351-370.
- Kaziaj, E. (2016). ‘The Adult Gaze’: Exploring the Representation of Children in Television News in Albania, *Journal of Children and Media*, 10 (4), 426-442.

- Kaziaj, E., Van Bauwel, S. (2017). The Ignored Audience: A multi-method reception study on children and television news in Albania, *Childhood*, 4 (2), 230–244.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Lillian, D. (2007). A thorn by any other name: sexist discourse as hate speech. *Discourse & Society*, 18 (6), pp. 719-740.
- Liperi, O. (2018). Tregu i dobët i reklamave fut median në krizë: Televizionet pa fitime, “online” mund print-in, aksesuar nga monitor.al: <http://www.monitor.al/tregu-reklamave-fut-median-ne-krize-televizionet-pa-fitime-online-mund-print/>.
- Londo, I. (2014). Hate speech in online media in Albania. In Lani (Eds. 2014) Hate speech in online media in South East Europe. Albanian Media Institute: Tirane.
- MacKinnon, K. A (1993). *Only Words*. Cambridge: Harvard University Press.
- Matsuda, M. (1989). Public Response to Racist Speech: Considering the Victim’s Story, *Michigan Law Review*, 87, (8), pp. 2320-2381.
- Marwick, A.E., Miller, Ross W. (2014). Online Harassment, Defamation, and Hateful Speech: A Primer of the Legal Landscape. *Fordham Center on Law and Information Policy Report Nr. 2*. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2447904.
- Mayo, M. (1994). Talking About Hate Speech: A Rhetorical Analysis of American and Canadian Approaches to the Regulation of Hate Speech. *Wisconsin Law Review*.
- Media Ownership Monitor (2019). Available here: <https://albania.mom-rsf.org/>.
- Mihajlova, E., Bačovska, J., Shekerxhiev, T. (2013). Liria e shprehjes dhe Gjuha e urrejtjes, OSBE: Shkup.
- Parekh, B. (2012). Multicultural Society and the Welfare State. In: Connelly J., Hayward J. (eds) *The Withering of the Welfare State*. Palgrave Macmillan, London.
- Pinto, D., Singh, V., (Eds. 2019). Intelligent and Fuzzy Systems applied to Language & Knowledge Engineering. *Journal of Intelligent & Fuzzy Systems*, 36, (5).
- Richardson, J. E. (2007). *Analyzing newspapers*. New York, NY: Palgrave Macmillan.
- Rosenfeld, M., 2012. Hate Speech in Constitutional Jurisprudence. In *The Content and Context of Hate Speech*, Cambridge University Press, pp. 242-89.

Rozgonyi, K. (2018). A new Model for Media regulation. *Intermedia*, vol. 416, (1).

Sellars, A. F. (2016). Defining Hate Speech. Berkman Klein Center Research .Available at:
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2882244

Simona, F., Bilal, G., Manuel, M., Paolo, R., (2019). Online Hate Speech against Women: Automatic Identification of Misogyny and Sexism on Twitter. *Journal of Intelligent & Fuzzy Systems*, vol. 36, (5), pp. 4743-4752.

Shin, J., 2008. Morality and Internet Behavior: A study of the Internet Troll and its relation with morality on the Internet. In *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference*. pp. 2834–40.